

Etyczne podstawy podejmowania decyzji

Etyka to ogół norm moralnych uznawanych przez jakąś zbiorowość społeczną jako punkt odniesienia dla oceny i regulacji postępowania w celu integracji grupy wokół pewnych wartości.

Lekarska etyka to dział etyki zajmujący się moralnymi aspektami relacji między lekarzem i pacjentem oraz między przedstawicielami służby zdrowia. Razem z etyką medyczną i bioetyką tworzy zespół nauk wartościujących postawy i działania, których przedmiotem jest zdrowie i życie człowieka.

Refleksja etyczna towarzyszy od samego początku posłudze lekarza, na co wskazują liczne kodeksy lekarskiej etyki, w tym naj słynniejszy "Kodeks Hipokratesa". Lekarska etyka jest przedmiotem myśli humanistycznej, w tym zarówno filozoficznej, jak i religijno-teologicznej.

Respektowanie podstawowych praw chorych i nieuleczalnie chorych pacjentów, zwłaszcza u schyłku życia, wiąże się ściśle z poszanowaniem ich autonomii i zachowaniem godności oraz przestrzeganiem prawa do uzyskania rzetelnej informacji i właściwej, odpowiedniej do zaawansowania choroby i preferencji chorego, opieki medycznej prowadzącej do zniesienia bólu, innych dolegliwości i do ulgi w cierpieniu, łącznie ze wsparciem psychospołecznym i duchowym, również dla osób bliskich.

Chory ma prawo do wyboru, ale i do odmowy zarówno zakresu przekazywanych informacji o chorobie i niepomyślnym rokowaniu, jak również leczenia, co może być ustalone z wyprzedzeniem w formie ustnej lub pisemnej.

W przypadku zaburzeń świadomości uniemożliwiających uzyskanie świadomej zgody od chorego, lekarz kieruje się świadomą zgodą odnośnie do proponowanego postępowania wyrażoną przez osobę bliską choremu. Może to być osoba upoważniona przez chorego do takich działań z wyprzedzeniem, gdy chory miał niezaburzoną świadomość.

Świadoma zgoda to decyzja podjęta dobrowolnie przez dostatecznie kompetentną osobę, posiadającą autonomię i dysponującą odpowiednimi, niezbędnymi informacjami, służącymi raczej do zaakceptowania niż odrzucenia proponowanych działań diagnostycznych i terapeutycznych

Należy starannie wyważyć korzyści i uciążliwości postępowania przedłużającego życie, w szczególności intensywnej terapii i leczenia onkologicznego, oceniając ryzyko każdej decyzji klinicznej według zasady nieczynienia zła. Należy unikać "uporczywej terapii" nieskutecznego, uciążliwego leczenia, niehamującego postępu nieuleczalnej choroby,

jak również interwencji, które choć bywają skuteczne, to jednak przysparzają ciężko choremu dodatkowych cierpień.

Optymalną jakość życia tym ciężko chorym może zapewnić odpowiednia opieka paliatywna i hospicyjna, o ile to możliwe prowadzona w warunkach domowych, a nie przedłużanie życia, ale i procesu umierania, za wszelką cenę.

Opieka paliatywna i hospicyjna w Polsce jest przeciwna wszelkim zarejestrowanym i zalegalizowanym w kilku krajach praktykom mającym na celu zamierzone odebranie życia zarówno poprzez czynną eutanazję, jak i samobójstwo wspomagane przez lekarza, w którym lekarz na żądanie chorego wypisuje receptę na środki zazwyczaj powodujące śmierć.

Regulacje prawne w Polsce w dużym stopniu gwarantują ciągłość i dostępność specjalistycznej, nieodpłatnej opieki paliatywnej i hospicyjnej dostosowanej do potrzeb chorego niezależnie od miejsca sprawowania opieki.

lek. Grzegorz Stec